

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2002/19/EF

2006/EØS/30/17

av 7. mars 2002

om tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet)(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

1) I europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet)⁽⁴⁾ er det fastsatt mål for rammeregler som omfatter elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i Fellesskapet, herunder fast- og mobilkommunikasjonsnett, kabelfjernsynsnett, nett som brukes til jordbasert kringkasting, satellittnett og Internett-nett, enten disse brukes til overføring av tale, telefaks, data eller bilder. Slike nett kan ha blitt godkjent av medlemsstater i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet)⁽⁵⁾, eller i henhold til tidligere lovgivningsmessige tiltak. Bestemmelsene i dette direktiv får anvendelse på nett som brukes til å tilby offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester. Dette direktiv omfatter tilgangs- og samtrafikkavtaler mellom tjenestetilbydere. Private nett er ikke underlagt

noen forpliktelser i henhold til dette direktiv, med mindre de nyter godt av tilgang til offentlige nett og dermed er underlagt vilkår fastsatt av medlemsstatene.

2) Tjenester som tilbyr innhold, som f.eks. markedsføring av en pakke med radio- eller fjernsynsinnhold, omfattes ikke av de felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.

3) Uttrykket «tilgang» har en rekke forskjellige betydninger, og det er derfor nødvendig å definere nøyaktig hvordan uttrykket brukes i dette direktiv, uten at det berører bruken av det innenfor rammen av andre fellesskapstiltak. En operatør kan eie underliggende nett eller ressurser, eller kan leie disse helt eller delvis.

4) Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/47/EF av 24. oktober 1995 om bruk av standarder for overføring av fjernsynssignaler⁽⁶⁾ pålegger ikke et særlig overføringssystem for digitalfjernsyn eller særskilte krav til tilhørende tjenester, og dette åpner for at markedets aktører kan ta initiativ og utvikle egnede systemer. Gjennom Gruppen for digitalfjernsynssending har deltakerne på det europeiske markedet utviklet et sett av overføringssystemer for fjernsyn, som er blitt tatt i bruk av fjernsynsselskaper over hele verden. Disse overføringssystemene er blitt standardisert av Det europeiske standardiseringsinstitutt for telekommunikasjoner (ETSI) og er blitt til anbefalinger fra Den internasjonale teleunion. Med hensyn til digitalfjernsyn i bredskjermformat er formatet 16:9 blitt referanseformatet for bredskjermfjernsynstjenester og -programmer, og det er nå etablert i medlemsstatenes markeder som følge av rådsbeslutning 93/424/EØF av 22. juli 1993 om en handlingsplan for innføring av avanserte fjernsynstjenester i Europa⁽⁷⁾.

5) I et åpent konkurransemarked bør det ikke være noen begrensninger som hindrer foretak i å forhandle om tilgangs- og samtrafikkavtaler seg imellom, særlig tverrnasjonale avtaler, så lenge traktatens konkurranseregler overholdes.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EFT L 108 av 24.4.2002, s. 7, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), vedlegg X (Audiovisuelle tjenester) og vedlegg XI (Telekommunikasjonstjenester), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 20 av 22.4.2004, s. 14.

⁽¹⁾ EFT C 365 E av 19.12.2000, s. 215 og EFT C 270 E av 25.9.2001, s. 161.

⁽²⁾ EFT C 123 av 25.4.2001, s. 50.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 1. mars 2001 (EFT C 277 av 1.10.2001, s. 72), Rådets felles holdning av 17. september 2001 (EFT C 337 av 30.11.2001, s. 1) og europaparlamentsbeslutning av 12. desember 2001 (ennå ikke offentliggjort i EFT). Rådsbeslutning av 14. februar 2002.

⁽⁴⁾ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33.

⁽⁵⁾ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21.

⁽⁶⁾ EFT L 281 av 23.11.1995, s. 51.

⁽⁷⁾ EFT L 196 av 5.8.1993, s. 48.

- Når det gjelder å oppnå et mer effektivt og virkelig felleseuropeisk marked med effektiv konkurranse, flere valgmuligheter og konkurransedyktige tjenester til forbrukerne, bør foretak som mottar anmodninger om tilgang eller samtrafikk, i prinsippet inngå slike avtaler på kommersielt grunnlag og forhandle i god tro.
- 6) I markeder der det fortsatt er store forskjeller i forhandlingsstyrke mellom foretak, og der visse foretak er avhengige av infrastruktur fra andre for å tilby sine tjenester, bør det fastsettes rammeregler for å sikre at markedet virker effektivt. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør i tilfeller der kommersielle forhandlinger mislykkes, ha fullmakt til å sikre tilstrekkelig tilgang og samtrafikk samt samvirkingsevne mellom tjenester, til beste for sluttbrukerne. Særlig kan de sikre ende-til-ende-forbindelse ved å pålegge foretak som kontrollerer tilgangen til sluttbrukerne, rimelige forpliktelser. Kontroll av tilgangsmulighetene kan innebære eierskap eller kontroll av den fysiske forbindelsen til sluttbrukeren (fast eller mobil) og/eller evnen til å endre eller trekke tilbake det eller de nasjonale numre som er nødvendige for å få tilgang til en sluttbrukers termineringspunkt. Dette vil for eksempel være tilfellet dersom nettoperatører på urimelig vis skulle begrense sluttbrukerens valg av tilgang til Internett-portaler og -tjenester.
  - 7) Nasjonale rettslige eller forvaltningsmessige tiltak som knytter vilkår for tilgang eller samtrafikk til virksomheten til parten som søker om samtrafikk, særlig til omfanget av partens investeringer i nettinfrastruktur, og ikke til de samtrafikk- og tilgangstjenester som tilbys, kan føre til konkurransevridning og dermed være i strid med konkurransereglene.
  - 8) Nettoperatører som kontrollerer tilgangen til sine egne kunder, gjør dette ved hjelp av entydige numre eller adresser fra en offentliggjort nummer- eller adresseserie. Andre nettoperatører må kunne levere trafikk til disse kundene, og må derfor kunne ha direkte eller indirekte samtrafikk med hverandre. Nåværende rettigheter og forpliktelser til å forhandle om samtrafikk bør derfor opprettholdes. Det er også hensiktsmessig å opprettholde forpliktelsene som tidligere er fastsatt i direktiv 95/47/EF, som krever at de fullt ut digitale elektroniske kommunikasjonsnett som er åpne for offentligheten og brukes til distribusjon av fjernsynstjenester, skal kunne distribuere fjernsynstjenester og -programmer i bredskjermformat, slik at brukerne kan motta slike programmer i det formatet de overføres i.
  - 9) Samvirkingsevne er til nytte for sluttbrukerne og er et viktig mål for disse rammereglene. Å fremme samvirkingsevne er et av målene for nasjonale reguleringsmyndigheter i henhold til disse rammereglene, som også pålegger Kommisjonen å offentliggjøre en liste over standarder og/eller spesifikasjoner som omfatter tilbud av tjenester, tekniske grensesnitt og/eller nettfunksjoner, som grunnlag for å fremme harmonisering innenfor elektronisk kommunikasjon. Medlemsstatene bør fremme bruken av offentliggjorte standarder og/eller spesifikasjoner i den grad det er strengt nødvendig for å sikre samvirkingsevne og øke valgfriheten for brukerne.
  - 10) Det er mulig at konkurransereglene alene ikke er tilstrekkelig til å sikre kulturelt mangfold og mediemangfold på området digitalfjernsyn. Ved direktiv 95/47/EF ble de første rammereglene fastsatt for den framvoksende digitalfjernsynsindustrien, og disse bør bevares, herunder særlig forpliktelsen til å tilby betinget tilgang på rettferdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, for å sikre at et bredt utvalg av programmer og tjenester er tilgjengelig. Den teknologiske utviklingen og markedsutviklingen gjør det nødvendig at disse forpliktelsene vurderes på nytt med jevne mellomrom, enten av en medlemsstat for dens nasjonale marked eller av Kommisjonen for Fellesskapet, særlig for å fastslå om det er grunnlag for å utvide forpliktelsene til nye portaler, som for eksempel elektroniske programoversikter (EPG) og programgrensesnitt (API), i den grad det er nødvendig for å sikre sluttbrukernes tilgang til bestemte digitaltalkingstjenester. Medlemsstatene kan angi hvilke digitaltalkingstjenester sluttbrukerne må sikres tilgang til, ved hjelp av de lover eller forskrifter de anser nødvendige.
  - 11) Medlemsstatene kan også tillate at deres nasjonale reguleringsmyndighet vurderer forpliktelsene på nytt i forbindelse med betinget tilgang til digitaltalkingstjenester, slik at man gjennom en markedsanalyse kan vurdere om vilkårene for operatører som ikke har sterk markedsstilling i det relevante marked, skal trekkes tilbake eller endres. Slik tilbaketrekking eller endring bør ikke få negative følger for sluttbrukernes tilgang til slike tjenester eller for utsiktene til effektiv konkurranse.
  - 12) For å sikre kontinuitet i eksisterende avtaler og unngå huller i lovgivningen, er det nødvendig å sikre at forpliktelsene med hensyn til tilgang og samtrafikk som pålegges i henhold til artikkel 4, 6, 7, 8, 11, 12 og 14 i europaparlaments- og rådsdirektiv 97/33/EF av 30. juni 1997 om samtrafikk på telekommunikasjonsområdet med henblikk på å sikre universelle tjenester og samtrafikk ved anvendelse av prinsippene om

tilgang til åpne telenett (ONP)⁽¹⁾, forpliktelsene med hensyn til spesiell nettilknytning som pålegges i henhold til artikkel 16 i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/10/EF av 26. februar 1998 om anvendelse av vilkår for tilgang til åpne telenett (ONP) for taletelefoni og om opprettelse av en universell tjeneste på telekommunikasjonsområdet under konkurranseforhold⁽²⁾ og forpliktelsene med hensyn til tilbud om overføringskapasitet i leide samband i henhold til rådsdirektiv 92/44/EØF av 5. juni 1992 om anvendelse av vilkår for tilgang til åpne telenett på leide samband⁽³⁾ i første omgang overføres til de nye rammereglene, men at de umiddelbart vurderes på nytt på bakgrunn av gjeldende markedsvilkår. En slik ny vurdering bør også omfatte organisasjonene som omfattes av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2887/2000 av 18. desember 2000 om atskilt tilgang til aksesslinjen⁽⁴⁾.

- 13) Den nye vurderingen bør foretas ut fra en økonomisk markedsanalyse som bygger på metodene i konkurranselovgivningen. Målet er å begrense forhåndsfastsatte regler som gjelder særskilt for sektoren etter hvert som konkurransen gradvis utvikler seg på markedet. Framgangsmåten tar imidlertid også hensyn til overgangsproblemer i markedet, for eksempel i forbindelse med internasjonal streifing, og muligheten for nye flaskehalsar som følge av den teknologiske utvikling, som kan kreve forhåndsfastsatte regler, for eksempel på området bredbåndsaksessnett. Det kan være at konkurransen utvikler seg i ulik hastighet i ulike markedssegmenter og i ulike medlemsstater, og nasjonale reguleringsmyndigheter bør derfor kunne lempe på de lovgivningsmessige forpliktelsene i disse markedene dersom konkurransen gir de ønskede resultater. For å sikre at markedsdeltakere under lignende omstendigheter behandles på samme måte i medlemsstatene, bør Kommissjonen kunne sikre harmonisert anvendelse av bestemmelsene i dette direktiv. Nasjonale reguleringsmyndigheter og nasjonale myndigheter med ansvar for gjennomføringen av konkurranselovgivningen bør ved behov kunne samordne sin innsats for å sikre at det mest hensiktsmessige middel tas i bruk. Fellesskapet og dets medlemsstater har påtatt seg forpliktelser med hensyn til samtrafikk mellom telenett i forbindelse med Verdens handelsorganisasjons avtale om grunnleggende telekommunikasjon, og disse forpliktelsene må overholdes.
- 14) I direktiv 97/33/EF er det fastsatt en rekke forpliktelser for foretak med sterk markedsstilling, herunder krav om innsyn, likebehandling, atskilte regnskaper, tilgang og priskontroll, herunder kostnadsorientering. Denne rekken av mulige forpliktelser bør opprettholdes, men for

å unngå unødige tunge regler bør det dessuten fastsettes at det dreier seg om de mest omfattende forpliktelser som kan pålegges foretak. For å oppfylle internasjonale forpliktelser eller overholde fellesskapsretten, kan det i unntakstilfeller være hensiktsmessig å pålegge forpliktelser i forbindelse med tilgang eller samtrafikk for samtlige markedsdeltakere, slik det for tiden er tilfellet for systemer for betinget tilgang på området digitalfjernsynstjenester.

- 15) For å pålegge et foretak med sterk markedsstilling en særskilt forpliktelse, kreves det ingen ytterligere markedsanalyse, men en begrunnelse for at den aktuelle forpliktelsen er hensiktsmessig og står i forhold til det aktuelle problem.
- 16) Innsyn i vilkår for tilgang og samtrafikk, herunder priser, bidrar til at forhandlinger går raskere, at tvister unngås og at markedsdeltakerne får tillit til at en tjeneste ikke tilbys på en måte som innebærer forskjellsbehandling. Åpenhet og innsyn med hensyn til tekniske grensesnitt kan være særlig viktig for å sikre samvirkingsevne. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet pålegger forpliktelser til å offentliggjøre opplysninger, kan den også angi hvordan opplysningene skal gjøres tilgjengelige, for eksempel hvilken type offentliggjøring (papir og/eller elektronisk) og om de skal offentliggjøres gratis, idet det tas hensyn til de aktuelle opplysningenes art og formål.
- 17) Prinsippet om likebehandling sikrer at foretak med sterk markedsstilling ikke vrir konkurransen, særlig dersom de er vertikalt integrerte foretak som tilbyr tjenester til foretak som de konkurrerer med på markeder som befinner seg på et senere ledd i omsetningskjeden.
- 18) Atskilte regnskaper gjør det mulig å klarlegge interne prisoverføringer, og gjør det mulig for nasjonale reguleringsmyndigheter å kontrollere om eventuelle krav om likebehandling er oppfylt. Kommissjonen har i den forbindelse offentliggjort rekommandasjon 98/322/EF av 8. april 1998 om samtrafikk på et liberalisert telekommunikasjonsmarked (Del 2 - Atskilte regnskaper og føring av kostnadsregnskap)⁽⁵⁾.
- 19) Obligatorisk tilgang til nettinfrastruktur kan være et hensiktsmessig middel for å styrke konkurransen, men nasjonale reguleringsmyndigheter må veie infrastruktureierens rett til å utnytte infrastruktur for egne formål mot andre tjenestetilbyderes rett til å få tilgang til

⁽¹⁾ EFT L 199 av 26.7.1997, s. 32. Direktivet sist endret ved direktiv 98/61/EF (EFT L 268 av 3.10.1998, s. 37).

⁽²⁾ EFT L 101 av 1.4.1998, s. 24.

⁽³⁾ EFT L 165 av 19.6.1992, s. 27. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 98/80/EF (EFT L 14 av 20.1.1998, s. 27).

⁽⁴⁾ EFT L 366 av 30.12.2000, s. 4.

⁽⁵⁾ EFT L 141 av 13.5.1998, s. 6.

ressurser som er nødvendige for å tilby konkurrerende tjenester. Dersom operatører pålegges forpliktelser som krever at de imøtekommer rimelige anmodninger om tilgang til og bruk av nettdeler og tilhørende ressurser, bør slike anmodninger avslås bare på grunnlag av objektive kriterier som for eksempel teknisk gjennomførbarhet eller behov for å bevare nettets integritet. Dersom tilgang nektes, kan den skadelidende part framlegge saken etter framgangsmåten for tvisteløsning nevnt i artikkel 20 og 21 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet). En operatør som er forpliktet til å tilby tilgang, kan ikke pålegges å tilby slike typer tilgang som vedkommende ikke har mulighet til å tilby. At en nasjonal reguleringsmyndighet pålegger obligatorisk tilgang som styrker konkurransen på kort sikt, bør ikke føre til at konkurrentene i mindre grad blir oppmuntret til å investere i alternative ressurser som styrker konkurransen på lang sikt. Kommisjonen har offentliggjort en melding om anvendelse av konkurransereglene på avtaler om tilgang i telekommunikasjonssektoren⁽¹⁾ der disse spørsmålene behandles. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan pålegge tekniske og driftsmessige vilkår for dem som tilbyr eller nyter godt av obligatorisk nettilgang, i samsvar med fellesskapsretten. Særlig pålegging av tekniske standarder skal være i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter samt regler for informasjonssamfunnstjenester⁽²⁾.

- 20) Priskontroll kan være nødvendig dersom en markedsanalyse av et bestemt marked viser at konkurransen er utilstrekkelig. De nasjonale reguleringsmyndigheter kan treffe forholdsvis begrensede tiltak, for eksempel krav om at prisene for operatørvalg er rimelige som fastsatt i direktiv 97/33/EF, eller de kan være mer omfattende, for eksempel krav om at prisene er kostnadsorienterte, slik at de kan rettferdiggjøres dersom konkurransen ikke er tilstrekkelig til å hindre overpris. Særlig må operatører med sterk markedsstilling unngå å presse prisene slik at forskjellen mellom prisene til sluttbrukere og samtrafikkavgiftene som kreves fra konkurrenter som tilbyr lignende tjenester til sluttbrukere, ikke er tilstrekkelig til å sikre bærekraftig konkurranse. Når en nasjonal reguleringsmyndighet beregner kostnadene forbundet med innføring av en tjeneste i henhold til dette direktiv, bør det tillates en rimelig avkastning på den investerte kapitalen, herunder passende arbeids- og byggekostnader, idet kapitalverdien om nødvendig justeres slik at den gjenspeiler den løpende verdsetting av aktiva og driftseffektivitet. Metoden for kostnadsdekning bør passe ut fra omstendighetene, idet det tas hensyn til behovet for å fremme effektivitet og bærekraftig konkurranse og gi forbrukerne størst mulige fordeler.

- 21) Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet pålegger forpliktelser til å innføre et kostnadsregnskapssystem for å støtte priskontroll, kan den selv foreta en årlig revisjon for å sikre at kostnadsregnskapssystemet overholdes, forutsatt at den har kvalifisert personale, eller den kan kreve at revisjonen utføres av et annet kvalifisert organ som er uavhengig av den aktuelle operatøren.
- 22) Medlemsstaters offentliggjøring av opplysninger vil sikre at markedsdeltakere og mulige nyinntredere på markedet forstår sine rettigheter og plikter og vet hvor de finner relevante detaljerte opplysninger. Offentliggjøring i det nasjonale kunngjøringsbladet gir berørte parter i andre medlemsstater mulighet til å finne relevante opplysninger.
- 23) For å sikre at det felleseuropeiske markedet for elektronisk kommunikasjon virker tilfredsstillende, bør Kommisjonen overvåke og offentliggjøre opplysninger om avgifter som bidrar til å bestemme prisene for sluttbrukere.
- 24) Utviklingen av markedet for elektronisk kommunikasjon med tilhørende infrastruktur kan ha negative virkninger på miljøet og landskapet. Medlemsstatene bør derfor overvåke denne prosessen og om nødvendig treffe tiltak for å begrense slike virkninger mest mulig ved hjelp av avtaler og andre ordninger med relevante myndigheter.
- 25) For å fastslå om fellesskapsretten anvendes riktig, må Kommisjonen vite hvilke foretak som er utpekt til å ha sterk markedsstilling, og hvilke forpliktelser nasjonale reguleringsmyndigheter har pålagt markedsdeltakerne. Derfor må medlemsstatene i tillegg til å offentliggjøre disse opplysningene nasjonalt også sende dem til Kommisjonen. Dersom medlemsstatene er pålagt å sende opplysninger til Kommisjonen, kan dette skje i elektronisk form, forutsatt at det avtales hensiktsmessige framgangsmåter for autentisering.

⁽¹³⁾ EFT C 265 av 22.8.1998, s. 2.

⁽¹⁴⁾ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37. Direktivet sist endret ved direktiv 98/48/EF (EFT L 217 av 5.8.1998, s. 18).

- 26) På bakgrunn av den raske teknologiske utviklingen og markedsutviklingen bør dette direktiv vurderes på nytt

innen tre år etter ikrafttredelsesdatoen, slik at man kan vurdere om målene nås.

27) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen⁽¹⁾.

28) Ettersom målene for det foreslåtte tiltak, å innføre harmoniserte rammeregler for regulering av tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske telekommunikasjonsnett og tilhørende ressurser, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av tiltakets omfang og virkninger bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

KAPITTEL I

VIRKEOMRÅDE, MÅL OG DEFINISJONER

Artikkel 1

Virkeområde og mål

1. Ved dette direktiv harmoniseres, innenfor rammen fastsatt i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), medlemsstatenes fastsettelse av regler for tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser. Målet er å fastsette rammeregler for forholdet mellom tilbydere av nett og tjenester som fører til bærekraftig konkurranse, samvirkingsevne for elektroniske kommunikasjonstjenester og fordeler for forbrukerne, i samsvar med prinsippene for det indre marked.

2. Ved dette direktiv fastsettes rettigheter og plikter for operatører og for foretak som ønsker samtrafikk og/eller tilgang til sine nett eller tilhørende ressurser. Det fastsettes mål for nasjonale reguleringsmyndigheter med hensyn til tilgang og samtrafikk samt framgangsmåter som skal sikre at forpliktelser som nasjonale reguleringsmyndigheter pålegger, blir vurdert på nytt og eventuelt trukket tilbake så snart det ønskede mål er

nådd. Med «tilgang» i dette direktiv menes ikke sluttbrukernes tilgang.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv får definisjonene fastsatt i artikkel 2 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) anvendelse.

I dette direktiv menes dessuten med:

- a) «tilgang», ressurser og/eller tjenester som gjøres tilgjengelige for et annet foretak på fastsatte vilkår, med eller uten enerett, med det formål å tilby elektroniske kommunikasjonstjenester. Det omfatter blant annet: tilgang til nettdeler og tilhørende ressurser, som kan innebære sammenkopling av utstyr, fast eller ikke-fast (gjelder særlig tilgang til aksesslinjen og ressurser og tjenester som er nødvendige for å tilby tjenester over aksesslinjen), tilgang til fysisk infrastruktur, herunder bygninger, kabelkanaler og master; tilgang til relevante programvaresystemer, herunder driftsstøttesystemer, tilgang til nummerkonvertering eller systemer med tilsvarende funksjonalitet, tilgang til fastnett og mobilkommunikasjonsnett, særlig for streifing, tilgang til systemer for betinget tilgang for digitalfjernsynstjenester og tilgang til tjenester for virtuelle nett,
- b) «samtrafikk», fysisk og logisk sammenkopling av offentlige kommunikasjonsnett som brukes av det samme eller av et annet foretak, for å gjøre det mulig for et foretaks brukere å kommunisere med det samme eller et annet foretaks brukere, eller for å få tilgang til andre foretaks tjenester. Tjenester kan tilbys av de berørte parter eller av andre parter som har tilgang til nettet. Samtrafikk er en bestemt type tilgang som gjennomføres mellom operatører av offentlige nett,
- c) «operatør», et foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby et offentlig kommunikasjonsnett eller en tilhørende ressurs,
- d) «fjernsynstjeneste for bredskjerm», en fjernsynstjeneste som helt eller delvis består av programmer som produseres eller redigeres for å bli vist i fullt bredskjermformat. Formatet 16:9 er referanseformatet for fjernsynstjenester for bredskjerm,
- e) «aksesslinje», det fysiske sambandet som knytter nettermineringspunktet i abonnentens lokaler til hovedkoplingen eller tilsvarende anlegg i det offentlige fasttelefonnettet.

⁽¹⁾ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51.

KAPITTEL II

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 3

Alminnelig ramme for tilgang og samtrafikk

1. Medlemsstatene skal sørge for at det ikke finnes begrensninger som hindrer foretak i samme medlemsstat eller i forskjellige medlemsstater i å forhandle seg fram til avtaler innbyrdes om tekniske avtaler eller forretningsavtaler om tilgang og/eller samtrafikk, i samsvar med fellesskapsretten. Foretaket som ber om tilgang eller samtrafikk, behøver ikke å ha tillatelse til å drive virksomhet i medlemsstaten der det bes om tilgang eller samtrafikk, dersom det ikke tilbyr tjenester eller driver et nett i denne medlemsstaten.

2. Med forbehold for artikkel 31 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om leveringspliktige tjenester og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (direktivet om leveringspliktige tjenester)⁽¹⁾ skal medlemsstatene ikke opprettholde rettslige eller forvaltningsmessige tiltak som krever at operatører ved etablering av tilgang og samtrafikk tilbyr forskjellige vilkår til forskjellige foretak for tilsvarende tjenester og/eller pålegger forpliktelser som ikke har forbindelse med de tilgangs- eller samtrafikk-tjenester som faktisk tilbys, med forbehold for vilkårene i vedlegget til direktiv 2002/20/EF (tillatelsesdirektivet).

Artikkel 4

Rettinger og plikter for foretak

1. Operatører av offentlige kommunikasjonsnett skal ha rett og, dersom andre foretak med tillatelse ber om det, plikt til å forhandle med hverandre om samtrafikk med sikte på å tilby offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons-tjenester, slik at det sikres at disse tjenestene kan tilbys i hele Fellesskapet, og at det er samvirkingsevne. Operatører skal tilby andre foretak tilgang og samtrafikk på vilkår som er i samsvar med de forpliktelsene den nasjonale reguleringsmyndighet pålegger i henhold til artikkel 5, 6, 7 og 8.

2. Offentlige elektroniske kommunikasjonsnett som er opprettet for distribusjon av digitalfjernsynstjenester, skal kunne distribuere fjernsynstjenester og -programmer for bredskjerm. Nettoperatører som mottar og videreformidler fjernsynstjenester og -programmer for bredskjerm, skal bevare dette bredskjermformatet.

3. Med forbehold for artikkel 11 i direktiv 2002/20/EF (tillatelsesdirektivet) skal medlemsstatene kreve at foretak som får opplysninger fra et annet foretak før, under eller etter forhandlingene om tilgangs- eller samtrafikkavtaler, bruker

disse opplysningene bare til det formål de ble gitt, og til enhver tid respekterer at de overførte og lagrede opplysningene skal behandles fortrolig. De mottatte opplysningene skal ikke gis videre til en annen part som kan ha konkurransefordel av dem.

Artikkel 5

Nasjonale reguleringsmyndigheters myndighet og ansvar med hensyn til tilgang og samtrafikk

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal, for å nå målene i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), fremme og eventuelt sikre at det i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv er tilstrekkelig tilgang og samtrafikk samt samvirkingsevne mellom tjenester, og de skal ivareta sitt ansvar på en måte som fremmer effektivitet, gir bærekraftig konkurranse og gir sluttbrukerne størst mulige fordeler.

Med forbehold for tiltak som kan treffes med hensyn til foretak med sterk markedsstilling i henhold til artikkel 8, skal nasjonale reguleringsmyndigheter særlig kunne treffe følgende tiltak:

- a) i den grad det er nødvendig for å sikre ende-til-ende-forbindelse, pålegge foretak som kontrollerer tilgang til sluttbrukere, forpliktelser, herunder i begrunnede tilfeller plikt til å sammenkople sine nett dersom dette ikke allerede er tilfellet,
- b) i den grad det er nødvendig for å sikre sluttbrukerne tilgang til digitale radio- og fjernsynsoverføringstjenester som angitt av medlemsstaten, pålegge operatører forpliktelse til å tilby tilgang til andre ressurser som nevnt i vedlegg I del II på rettfærdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling.

2. Når en operatør pålegges forpliktelser til å tilby tilgang i samsvar med artikkel 12, kan de nasjonale reguleringsmyndigheter fastsette tekniske eller driftsmessige vilkår som skal oppfylles av den som tilbyr eller får slik tilgang, i samsvar med fellesskapsretten, når det er nødvendig for å sikre normal drift av nettet. Vilkår som gjelder gjennomføring av særskilte tekniske standarder eller spesifikasjoner, skal være i samsvar med bestemmelsene i artikkel 17 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).

3. Forpliktelser og vilkår som pålegges i samsvar med nr. 1 og 2, skal være objektive og rimelige og sikre innsyn og likebehandling, og de skal gjennomføres etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 6 og 7 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).

⁽¹⁾ Se EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51 og s. 274 i dette nr. av EØS-tillegget.

4. Når det gjelder tilgang og samtrafikk, skal medlemsstatene sørge for at den nasjonale reguleringsmyndighet har myndighet til å gripe inn på eget initiativ når det er begrunnet, eller dersom det ikke foreligger noen avtale mellom foretak, på anmodning fra en av de berørte parter, for å sikre at de politiske målene i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) nås, i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv og framgangsmåtene i artikkel 6, 7, 20 og 21 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).

KAPITTEL III

FORPLIKTELSER FOR OPERATØRER OG FRAMGANGSMÅTER FOR MARKEDSANALYSE

Artikkel 6

Systemer for betinget tilgang og andre ressurser

1. Medlemsstatene skal sikre at vilkårene fastsatt i vedlegg I del I får anvendelse på betinget tilgang til digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester som kringkastes til seere og lyttere i Fellesskapet, uansett overføringsform.
2. Vedlegg I kan endres etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 14 nr. 3 på bakgrunn av markedsutviklingen og den teknologiske utvikling.
3. Uten hensyn til bestemmelsene i nr. 1 kan medlemsstatene tillate at deres nasjonale reguleringsmyndighet, snarest mulig etter dette direktivs ikrafttredelse, og deretter med jevne mellomrom, vurderer på nytt vilkårene som anvendes i samsvar med denne artikkel, ved å foreta en markedsanalyse i samsvar med artikkel 16 nr. 1 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) for å avgjøre om vilkårene skal opprettholdes, endres eller trekkes tilbake.

Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet som følge av denne markedsanalysen fastslår at én eller flere operatører ikke har sterk markedsstilling på det relevante marked, kan den endre eller trekke tilbake vilkårene med hensyn til disse operatørene, etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 6 og 7 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), i den grad

- a) tilgjengeligheten for sluttbrukere til radio- og fjernsynskringkasting og kringkastingskanaler og -tjenester angitt i samsvar med artikkel 31 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) ikke blir skadelidende ved en slik endring eller tilbaketrekking, og
- b) utsiktene til effektiv konkurranse i markedene for
  - i) digitalkringkastingstjenester for fjernsyn og radio til sluttbruker, og

- ii) systemer for betinget tilgang og andre tilhørende ressurser

ikke blir skadelidende ved slik endring eller tilbaketrekking.

Parter som berøres av en slik endring eller tilbaketrekking av vilkår, skal underrettes innen en rimelig frist.

3. Vilråene som får anvendelse i henhold til denne artikkel, berører ikke medlemsstatenes mulighet for å pålegge forpliktelser med hensyn til presentasjonen av elektroniske programoversikter og lignende oversikts- og styringsverktøy.

Artikkel 7

Ny vurdering av tidligere forpliktelser i forbindelse med tilgang og samtrafikk

1. Medlemsstatene skal opprettholde alle forpliktelser for foretak som tilbyr offentlige kommunikasjonsnett og/eller -tjenester i forbindelse med tilgang og samtrafikk som var i kraft før ikrafttredelsesdatoen for dette direktiv i henhold til artikkel 4, 6, 7, 8, 11, 12 og 14 i direktiv 97/33/EF, artikkel 16 i direktiv 98/10/EF og artikkel 7 og 8 i direktiv 92/44/EF, inntil disse forpliktelsene er blitt vurdert på nytt og beslutning er truffet i samsvar med nr. 3.
2. Kommisjonen angir relevante markeder for forpliktelsene nevnt i nr. 1 i den første rekommandasjonen om relevante produkt- og tjenestemarkeder, som skal vedtas i henhold til artikkel 15 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
3. Medlemsstatene skal sørge for at deres nasjonale reguleringsmyndigheter snarest mulig etter dette direktivs ikrafttredelse, og deretter med jevne mellomrom, foretar en markedsanalyse i samsvar med artikkel 16 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) for å avgjøre om forpliktelsene skal opprettholdes, endres eller trekkes tilbake. Parter som berøres av en slik endring eller tilbaketrekking av vilkår, skal underrettes innen en rimelig frist.

Artikkel 8

Pålegging, endring eller tilbaketrekking av forpliktelser

1. Medlemsstatene skal sørge for at deres nasjonale reguleringsmyndigheter har myndighet til å pålegge forpliktelsene nevnt i artikkel 9-13.
2. Dersom det som følge av en markedsanalyse utført i samsvar med artikkel 16 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) fastslås at en operatør har sterk markedsstilling på

et bestemt marked, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter pålegge forpliktelsene nevnt i artikkel 9-13 i dette direktiv etter behov.

3. Med forbehold for

— bestemmelsene i artikkel 5 nr. 1 og 2 og artikkel 6,

— bestemmelsene i artikkel 12 og 13 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), vilkår 7 i del B av vedlegget til direktiv 2002/20/EF (tillatelsesdirektivet) som anvendt i henhold til artikkel 6 nr. 1 i nevnte direktiv, artikkel 27, 28 og 30 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) og relevante bestemmelser i europaparlaments- og rådsdirektiv 97/66/EF av 15. desember 1997 om behandling av personopplysninger og vern av privatlivets fred innen telekommunikasjonssektoren⁽¹⁾, som inneholder forpliktelser for andre foretak enn dem som er utpekt til å ha sterk markedsstilling, eller

— behovet for å overholde internasjonale forpliktelser

skal nasjonale reguleringsmyndigheter ikke pålegge operatører som ikke er utpekt i samsvar med nr. 2, forpliktelsene nevnt i artikkel 9-13.

I unntakstilfeller der en nasjonal reguleringsmyndighet akter å pålegge operatører med sterk markedsstilling andre forpliktelser i forbindelse med tilgang eller samtrafikk enn dem nevnt i artikkel 9-13 i dette direktiv, skal den framlegge en anmodning om dette for Kommisjonen. Kommisjonen skal i samsvar med artikkel 14 nr. 2 treffe beslutning om hvorvidt den nasjonale reguleringsmyndighet skal kunne treffe slike tiltak eller ikke.

4. Forpliktelser som pålegges i samsvar med denne artikkel, skal begrunnes ut fra det påviste problemets art og stå i forhold til og være begrunnet ut fra målene fastsatt i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet). Slike forpliktelser skal pålegges bare etter høring i samsvar med artikkel 6 og 7 i nevnte direktiv.

5. Med hensyn til nr. 3 første ledd tredje strekpunkt skal nasjonale reguleringsmyndigheter underrette Kommisjonen om beslutninger om å pålegge, endre eller trekke tilbake forpliktelser for markedsdeltakere etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 7 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).

Artikkel 9

Forpliktelser med hensyn til innsyn

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8, pålegge forpliktelser med hensyn

til innsyn i forbindelse med samtrafikk og/eller tilgang og kreve at operatører offentliggjør bestemte opplysninger, for eksempel regnskapsopplysninger, tekniske spesifikasjoner, nettegenskaper, vilkår for levering og bruk samt priser.

2. Særlig kan de nasjonale reguleringsmyndigheter, dersom en operatør har forpliktelser med hensyn til likebehandling, kreve at operatøren offentliggjør et referansetilbud, som skal være tilstrekkelig detaljert til å sikre at foretak ikke må betale for ressurser som ikke er nødvendige for tjenesten det bes om, idet det gis en beskrivelse av de relevante tilbud oppdelt i enkeltdele etter markedets behov samt tilhørende vilkår, herunder priser. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal blant annet kunne pålegge endringer i referansetilbud for å sikre at forpliktelsene pålagt i henhold til dette direktiv overholdes.

3. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan angi hvilke bestemte opplysninger som skal gjøres tilgjengelige, hvor detaljerte de skal være og hvordan de skal offentliggjøres.

4. Dersom en operatør har forpliktelser i henhold til artikkel 12 med hensyn til atskilt tilgang til aksesslinjen med metallisk symmetrisk kabelpar, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter uten hensyn til nr. 3 sørge for at et referansetilbud som minst inneholder punktene fastsatt i vedlegg II, blir offentliggjort.

5. Vedlegg II kan endres etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 14 nr. 3 på bakgrunn av markedsutviklingen og den teknologiske utvikling.

Artikkel 10

Forpliktelser med hensyn til likebehandling

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8, pålegge forpliktelser med hensyn til likebehandling i forbindelse med samtrafikk og/eller tilgang.

2. Forpliktelser med hensyn til likebehandling skal særlig sikre at operatøren anvender tilsvarende vilkår under tilsvarende forhold på andre foretak som tilbyr tilsvarende tjenester, og tilbyr tjenester og gir opplysninger til andre på samme vilkår og av samme kvalitet som for sine egne tjenester, eller for tjenestene til sine datterforetak eller partnere.

Artikkel 11

Forpliktelser med hensyn til atskilte regnskaper

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8, pålegge forpliktelser med hensyn til atskilte regnskaper for særskilt virksomhet i forbindelse med samtrafikk og/eller tilgang.

⁽¹⁾ EFT L 24 av 30.1.1998, s. 1

Særlig kan en nasjonal reguleringsmyndighet kreve at et vertikalt integrert foretak sørger for åpenhet om sine engrospriser og sine interne overføringspriser, blant annet for å sikre at de overholder reglene, dersom det er krav om likebehandling i henhold til artikkel 10, eller om nødvendig unngår urettferdig kryssubsidiering. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan angi formatet og regnskapsmetoden som skal benyttes.

2. Med forbehold for artikkel 5 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) skal de nasjonale reguleringsmyndigheter, for å gjøre det lettere å kontrollere at forpliktelsene med hensyn til innsyn og likebehandling overholdes, ha myndighet til å kreve at regnskapsopplysninger, herunder opplysninger om inntekter mottatt fra tredjemann, stilles til rådighet på anmodning. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan offentliggjøre opplysninger som kan bidra til et åpent konkurransemarked, samtidig som nasjonale regler og fellesskapsregelverk for forretningshemmeligheter overholdes.

Artikkel 12

Forpliktelser med hensyn til tilgang til og bruk av bestemte nettressurser

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8, pålegge operatører forpliktelser til å etterkomme rimelige anmodninger om tilgang til og bruk av bestemte nettdeler og tilhørende ressurser, blant annet i situasjoner der den nasjonale reguleringsmyndighet anser at avslag på tilgang eller urimelige vilkår med lignende virkning vil kunne hindre framveksten av et marked med bærekraftig konkurranse på sluttbrukernivå, eller ikke vil være i sluttbrukerens interesse.

Operatører kan blant annet pålegges

- a) å gi tredjemann tilgang til bestemte nettdeler og/eller -ressurser, herunder atskilt tilgang til aksesslinjen,
- b) å forhandle i god tro med foretak som ber om tilgang,
- c) ikke å trekke tilbake tilgang til ressurser som det allerede er gitt tilgang til,
- d) å tilby bestemte tjenester på engrosvilkår som tredjemann kan videreselge,
- e) å tilby åpen tilgang til tekniske grensesnitt, protokoller eller annen nøkkelteknologi som er nødvendig for tjenesters eller virtuelle nettjenesters samvirkningsevne,

- f) å tilby samlokalisering eller andre former for felles bruk av ressurser, herunder felles bruk av kabelkanaler, bygninger eller master,
- g) å tilby særskilte tjenester som er nødvendige for å sikre samvirkningsevne for ende-til-ende-tjenester, herunder ressurser for intelligente netjtjenester eller streifing på mobilnett,
- h) å tilby tilgang til driftsstøttesystemer eller lignende programvaresystemer som er nødvendige for å sikre rettfærdig konkurranse i forbindelse med tjenestetilbud,
- i) å sammenkople nett eller nettressurser.

De nasjonale reguleringsmyndigheter kan i forbindelse med disse forpliktelsene stille krav om rettfærdighet, rimelighet og overholdelse av frister.

2. Dersom de nasjonale reguleringsmyndigheter vurderer om de skal pålegge forpliktelsene nevnt i nr. 1, og særlig dersom de vurderer om slike forpliktelser vil stå i forhold til målene fastsatt i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), skal de særlig ta hensyn til følgende faktorer:

- a) den tekniske og økonomiske levedyktigheten ved bruk eller installering av konkurrerende ressurser, på bakgrunn av markedsutviklingen og idet det tas hensyn til art og type av sammenkopling og tilgang,
- b) om det er praktisk mulig å tilby den foreslåtte tilgang, tatt i betraktning den tilgjengelige kapasitet,
- c) den nyinvestering som er foretatt av eieren av ressursene, idet det tas hensyn til risikoen ved investeringen,
- d) behovet for å sikre konkurranse på lang sikt,
- e) eventuelle relevante immaterialrettigheter,
- f) tilbud av felleseuropeiske tjenester.

Artikkel 13

Forpliktelser med hensyn til priskontroll og kostnadsregnskap

1. De nasjonale reguleringsmyndigheter kan, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8, pålegge forpliktelser om kostnadsdekning og priskontroll, herunder forpliktelser med hensyn til kostnadsorienterte priser og kostnadsregnskapssystemer, i forbindelse med tilbud av bestemte typer samtrafikk og/eller tilgang dersom en markedsanalyse viser at den berørte operatør på grunn av mangel på effektiv konkurranse kan holde

prisene på et urimelig høyt nivå eller presse prisen, til skade for sluttbrukerne. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal ta hensyn til operatørens investeringer og la vedkommende få en rimelig avkastning av den relevante investerte kapital, idet det tas hensyn til risikoen forbundet med den.

2. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at alle ordninger for kostnadsdekning eller metoder for prisfastsettelse som pålegges, bidrar til å fremme effektivitet og bærekraftig konkurranse og gir forbrukerne størst mulige fordeler. I den forbindelse kan de nasjonale reguleringsmyndigheter også ta hensyn til priser på sammenlignbare konkurransemarkeder.

3. Dersom en operatør har en forpliktelse med hensyn til kostnadsorienterte priser, er det den berørte operatør som skal bevise at avgiftene er basert på kostnadene inklusive en rimelig avkastning av investeringen. For å beregne kostnaden ved et effektivt tilbud av tjenester kan nasjonale reguleringsmyndigheter bruke metoder for kostnadsregnskap som er uavhengige av dem som foretaket bruker. De nasjonale reguleringsmyndigheter kan kreve at en operatør gir en fullstendig begrunnelse for sine priser, og kan om nødvendig kreve at prisene justeres.

4. Dersom det stilles krav om bruk av et kostnadsregnskapssystem i forbindelse med priskontroll, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter sørge for at en beskrivelse av kostnadsregnskapssystemet som minst viser hovedkategoriene som kostnadene skal grupperes under, og reglene for fordeling av kostnader, gjøres offentlig tilgjengelig. Et kvalifisert, uavhengig organ skal kontrollere at kostnadsregnskapssystemet overholdes. En erklæring om slik overholdelse skal offentliggjøres en gang i året.

KAPITTEL IV

FRAMGANGSMÅTER

Artikkel 14

Komité

1. Kommisjonen skal bistås av Kommunikasjonskomiteen nedsatt i henhold til artikkel 22 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).

2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 3 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til beslutningens artikkel 8.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.

4. Komiteen fastsetter sin forretningsorden.

Artikkel 15

Offentliggjøring av og tilgang til opplysninger

1. Medlemsstatene skal sikre at de særlige forpliktelsene som foretak pålegges i henhold til dette direktiv, offentliggjøres, og at det særskilte produkt/den særskilte tjeneste samt geografiske markeder identifiseres. De skal sikre at ajourførte opplysninger, forutsatt at det ikke dreier seg om fortrolige opplysninger, særlig forretningshemmeligheter, gjøres offentlig tilgjengelige på en måte som sikrer at alle berørte parter lett kan få tilgang til dem.

2. Medlemsstatene skal sende Kommisjonen et eksemplar av alle slike opplysninger som offentliggjøres. Kommisjonen skal stille opplysningene til rådighet i en lett tilgjengelig form, og skal eventuelt gi opplysningene videre til Kommunikasjonskomiteen.

Artikkel 16

Underretning

1. Medlemsstatene skal senest på anvendelsesdatoen nevnt i artikkel 18 nr. 1 annet ledd underrette Kommisjonen om hvilke nasjonale reguleringsmyndigheter som er ansvarlige for oppgavene fastsatt i dette direktiv.

2. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal meddele Kommisjonen navnene på operatører som anses å ha sterk markedsstilling i henhold til dette direktiv, og hvilke forpliktelser som er pålagt dem i henhold til dette direktiv. Enhver endring som påvirker forpliktelsene som er pålagt foretakene, eller av de foretakene som påvirkes av bestemmelsene i dette direktiv, skal umiddelbart meddeles Kommisjonen.

Artikkel 17

Ny vurdering

Kommisjonen skal regelmessig vurdere hvordan dette direktiv virker og avlegge rapport for Europaparlamentet og Rådet, første gang senest tre år etter anvendelsesdatoen nevnt i artikkel 18 nr. 1 annet ledd. I den forbindelse kan Kommisjonen be medlemsstatene om opplysninger, som skal oversendes uten unødig forsinkelse.

Artikkel 18

Innarbeiding i nasjonal lovgivning

1. Medlemsstatene skal innen 24. juli 2003 vedta og kunnngjøre de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

De skal anvende disse bestemmelsene fra 25. juli 2003.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 19

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

Artikkel 20

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 7. mars 2002.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

J. C. APARICIO

Formann

VEDLEGG I

VILKÅR FOR TILGANG TIL DIGITALFJERNSYNS- OG DIGITALRADIOTJENESTER SOM KRINGKASTES TIL SEERE OG LYTTERE I FELLESKAPET**Del I: Vilkår for systemer for betinget tilgang i henhold til artikkel 6 nr. 1**

I forbindelse med betinget tilgang til digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester som kringkastes til seere og lyttere i Fellesskapet, skal medlemsstatene i samsvar med artikkel 6, uansett overføringsform, sikre at følgende vilkår anvendes:

- a) Systemer for betinget tilgang som anvendes i Fellesskapets marked, skal teknisk gi mulighet for kostnadseffektiv overføringskontroll, slik at nettoperatører på lokalt eller regionalt plan kan ha full kontroll over tjenester som benytter slike systemer for betinget tilgang.
- b) Alle operatører som driver systemer for betinget tilgang, uansett overføringsform, som tilbyr tilgangstjenester for digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester, og hvis tilgangstjenester senderselskaper er avhengige av for å nå en gruppe av mulige seere eller lyttere, skal
  - på rettfærdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, og som er i samsvar med Fellesskapets konkurranseregler, tilby alle senderselskaper tekniske tjenester som gjør det mulig for senderselskapenes digitalt overførte tjenester å bli mottatt av seere eller lyttere ved hjelp av dekodere som administreres av tjenesteoperatørene og er i samsvar med Fellesskapets konkurranseregelverk,
  - føre atskilte regnskaper for virksomheten som tilbydere av betinget tilgang.
- c) Når innehavere av industriell eiendomsrett til produkter og systemer for betinget tilgang gir lisens til produsenter av forbrukerutstyr, skal det skje på rettfærdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling. Gis det lisens der det skal tas hensyn til tekniske og forretningsmessige faktorer, kan rettighetshavere ikke sette vilkår der det forbyr, forhindres eller frarådes at det samme produkt er forsynt med
  - et felles grensesnitt som gjør det mulig å kople til flere andre tilgangssystemer, eller
  - utstyr som er spesifikt for et annet tilgangssystem, forutsatt at lisenstakeren oppfyller relevante og rimelige vilkår som for dennes vedkommende ivaretar sikkerheten for transaksjoner utført av operatører av systemer for betinget tilgang.

Del II: Andre ressurser som det kan knyttes vilkår til i henhold til artikkel 5 nr. 1 bokstav b)

- a) Tilgang til programgrensesnitt (API).
  - b) Tilgang til elektroniske programoversikter (EPG).
-

VEDLEGG II

LISTE OVER MINSTEKRAV TIL DE DELER SOM SKAL VÆRE MED I STANDARDTILBUDET OM ATSKILT TILGANG TIL AKSESSLINJEN, OG SOM SKAL OFFENTLIGGJØRES AV MELDTE OPERATØRER

I dette vedlegg menes med:

- a) «delakseslinje», en del av en aksesslinje som forbinder nettermineringspunktet i abonnentens lokaler med et konsentrasjonspunkt eller et nærmere angitt mellomliggende tilknytningspunkt i det offentlige fasttelefonnett,
- b) «atskilt tilgang til aksesslinjen», full tilgang og delt tilgang til aksesslinjen; dette innebærer ingen endringer med hensyn til eiendomsretten til aksesslinjen,
- c) «full tilgang til aksesslinjen», den tilgangsberettigedes tilgang til den meldte operatørs aksesslinje eller delakseslinje som muliggjør bruk av hele frekvensspekteret i det metalliske symmetriske kabelparet,
- d) «delt tilgang til aksesslinjen», den tilgangsberettigedes tilgang til den meldte operatørs aksesslinje eller delakseslinje som muliggjør bruk av det frekvensspekteret som ikke omfatter talefrekvenser i det metalliske symmetriske kabelparet. Den meldte operatøren bruker fortsatt aksesslinjen til å tilby telefontjenester til offentligheten.

A. Vilkår for atskilt tilgang til aksesslinjen

1. Nettdeler som det tilbys tilgang til, herunder særlig:
  - a) tilgang til aksesslinjer,
  - b) tilgang til det frekvensspekteret som ikke omfatter talefrekvenser i en aksesslinje, ved delt tilgang til aksesslinjen.
2. Opplysninger om plasseringen av de fysiske tilgangsstedene⁽¹⁾, tilgjengelighet av aksesslinjer i bestemte deler av aksessnett.
3. Tekniske vilkår knyttet til tilgang til og bruk av aksesslinjer, herunder tekniske egenskaper ved det metalliske symmetriske kabelparet i aksesslinjen.
4. Framgangsmåter for bestilling og levering, bruksbegrensninger.

B. Samlokaliseringstjenester

1. Opplysninger om den meldte operatørens relevante steder⁽¹⁾.
2. Samlokaliseringmuligheter på stedene angitt under nr. 1 (herunder fysisk samlokalisering og eventuelt fjernsamlokalisering og virtuell samlokalisering).
3. Egenskaper ved utstyret: eventuelle begrensninger med hensyn til utstyr som kan samlokaliseres.
4. Sikkerhets spørsmål: tiltak de meldte operatører har iverksatt for å garantere sikkerheten på sine steder.
5. Tilgangsvilkår for konkurrerende operatørens personale.
6. Sikkerhetsstandarder.
7. Regler for tildeling av samlokaliseringsplass dersom den er begrenset.
8. Vilkår for tilgangsberettigede med hensyn til inspeksjon av steder der fysisk samlokalisering er mulig, eller av steder der samlokalisering er forkastet på grunn av manglende kapasitet.

⁽¹⁾ Disse opplysningene kan være begrenset til de berørte parter av hensyn til den offentlige sikkerhet.

C. Informasjonssystemer

Vilkår for tilgang til den meldte operatørs driftsstøttesystemer, informasjonssystemer eller databaser for innhenting av opplysninger før bestilling og for levering, bestilling, vedlikehold, reparasjonshenvendelser og fakturering.

D. Leveringsvilkår

1. Svarfrister for spørsmål om levering av tjenester og ressurser; serviceavtaler, feilretting, framgangsmåter for å gå tilbake til normalt servicenivå og parametere for tjenestenes kvalitet.
  2. Standard avtalevilkår, herunder eventuell erstatning for manglende overholdelse av frister.
  3. Priser eller regler for fastsettelse av priser for hver av de ovennevnte tjenester, funksjoner og ressurser.
-